

Vår saksbehandler: Maiken Patricia Ek
E-post:
maiken.patricia.ek@utdanningsdirektoratet.no

Vår dato:
21.06.2017
Vår
referanse:
2017/104

Deres dato:

Deres
referanse:

Innkalling – møte 3 -2017

Faglig råd for teknikk og industriell produksjon.

Sted: Utdanningsdirektoratet, møterom 10 1. etg

Tid: Onsdag 14.06.2017 kl. 10.00-16.00

Innkalt:

Liv Christiansen
Tone Kjersti Belsby
Jan Frigge Lindgren
Anne Beth Gilje Løland
Leif Olsen
Liv Oline Nordby Pilbeam
Per Christian Stubban
Marcus Nitschke
Anita Østro
Eilif Johansen (vara for Ellen Møller)
Egil Stensland
Arnfinn Gilberg (vara for Levi Dragerengen)
Molly Gibson

Fellesforbundet
Norsk Industri
Fellesforbundet
Norsk olje og gass
KS
Fagforbundet
NHO Sjøfart
Elevorganisasjonen
Norsk Industri
Skolenes landforbund
Norges bilbransjeforbund
Utdanningsforbundet
Elevorganisasjonen

Forfall:

Levi Dragerengen (Vara Arnfinn Gilberg (er innkalt)
Liv Sommerfelt (Vara Ingrid Auglænd er innkalt, men kan ikke delta)
Are Solli (Vara Gunnar Amland er innkalt, men kan ikke delta)
Ellen Møller (Vara Eilif Johansen er innkalt)
Nina Helland (Vara Harald Hageland er innkalt, men kan ikke delta)
Viil Gombos (sak 32-17 - Arbeidsutvalgets møte med Avdeling for læreplanutvikling (ALU))

Utdanningsforbundet

Utdanningsforbundet

El og IT-forbundet

Skolenes Landsforbund
Industri Energi

Avdeling for læreplanutvikling

Fra Utdanningsdirektoratet

Maiken Patricia Ek

Avdeling for fag- og yrkesopplæring

Dagsorden

- Sak 22-17 Felles agenda i auditoriet kl.10-11.15. Se egen agenda vedlagt
- Sak 23-17 Godkjenning av innkalling
- Sak 24-17 Referat fra møte onsdag 15.02.2016
- Sak 25-17 Rapport fra oppnevningsperioden 2012-2017
- Sak 26-17 Forespørsel fra SRY om HMS i fagopplæringen
- Sak 27-17 Landslinjer for ETO utdanningen
- Sak 28-17 Høring – endringer i tilbudsstrukturen
- Sak 29-17 Krav til læretid etter fullført alternativ Vg3 i skole
- Sak 30-17 Erfaringer fra piloten med avgjørende innflytelse på Vg3 læreplaner
- Sak 31-17 Forslag til medlemmer til klagenemnd i låsesmedfaget
- Sak 32-17 Orienteringssaker
- Sak 33-17 Eventuelt

Sak 23-17 Godkjenning av innkalling

Vedtak:

Faglig råd for teknikk og industriell produksjon godkjenner innkallingen til møte onsdag 14.06.2017

Sak 24-17 Referat fra møte onsdag 05.04.2017

Vedlagt utkast til referat fra møte i Faglig råd for teknikk og industriell produksjon 05.04.2017.

Vedtak:

Faglig råd for teknikk og industriell produksjon godkjenner referatet fra møte 05.04.2017.

Sak 25-17 Rapport fra oppnevningsperioden 2012-2017

Sekretariatet har i samarbeid med AU utarbeidet utkast til rapport fra oppnevningsperioden 2012-2017. Frist for innsendelse til Udir er 24.juni.

Vedtak:

Faglig råd for teknikk og industriell produksjon ber arbeidsutvalget slutføre arbeidet med bakgrunn i diskusjoner i rådsmøte.

Sak 26-17 Forespørsel fra SRY om HMS i fagopplæringen

NHO la i SRY-møte 26.04.2017 frem en sak om Helse, miljø og sikkerhet (HMS) som en del av yrkesopplæringen. I møtet anbefalte SRY at notatet ble oversendt Utdanningsdirektoratet og de faglige rådene som innspill til det videre arbeidet med HMS i læreplaner. SRY ber med dette de faglige rådene vurdere innspillene i notatet i lys av læreplanene for de ulike fagene.

Vedtak:

Faglig råd for teknikk og industriell produksjon (FRTIP) tar dette til orientering nå, men vil være bevisst på dette temaet i de kommende læreplanprosesser. FRTIP vil understreke viktigheten av risikoforståelse, og at dette bør gjelde for alle fag.

Sak 27-17 Landslinjer for maritim elektriker utdanning

I dag er det få fylkeskommuner som tilbyr utdanningen for maritim elektriker (ETR og ETO). I flere tilfeller prioriterer fylkeskommunene som har tilbudet søkere fra eget fylke. Samtidig har FRTIP fått informasjon om at fylkeskommuner som ikke har utdanningstilbudet kjøper plasser fra Vestfold, som har utdanningstilbudet. FRTIP er uansett opptatt av at søkere fra andre fylkeskommuner enn de som tilbyr utdanningen, ikke har begrenset mulighet til å ta denne utdanningen. Samtidig vil det av dimensjoneringshensyn ikke være hensiktsmessig at alle fylkeskommuner tilbyr utdanningen. Det er også et spørsmål om tilgang på lærekrefter, utstyr og materiell.

FRTIP mener at det er flere gode argumenter for å samordne utdanningstilbudet for maritim elektriker utdanning. I den anledning bør det drøftes om hvorvidt det kan være hensiktsmessig å tilby utdanningen som landslinje, eller om dagens tilbud med landsdekkende linjer er tilstrekkelig. Uavhengig av utfallet, mener FRTIP at det viktigste er at tilbudet sikrer god kvalitet på utdanningen, samt at søkere fra alle fylker får lik mulighet til å ta utdanningen. Samtidig er rådet på generelt grunnlag opptatt av at utdanningsmyndighetene gir klare føringer for å sikre en likere praksis mellom fylkeskommunene.

Vedtak:

FRTIP ønsker å gå grundigere inn i saken om hvordan utdanningstilbudet for maritim elektriker bør være innrettet. Samtidig ønsker rådet på et generelt nivå å diskutere landslinjer og landsdekkende linjer kontra kompetansesenter. FRTIP vil i dette arbeidet invitere representanter fra Faglig råd elektro, partene i arbeidslivet, representanter fra utdanningsmyndighetene, forslagsstillerne og andre relevante skoleeiere.

Sak 28-17 Høring – endringer i tilbudsstrukturen

På vegne av Kunnskapsdepartementet sender Utdanningsdirektoratet forslag til endringer i den yrkesfaglige tilbudsstrukturen på høring. Tilbudsstrukturen for yrkesfagene er alle de ulike utdanningsprogrammene, Vg2-tilbudene, lærefag og yrkeskompetansefagene som bli tilbudt elevene som velger fagopplæring. De foreslåtte endringene skal bidra til at fag- og yrkesopplæringen blir mer relevant for arbeidslivets behov for faglært kompetanse, og for at flere bedrifter i større grad skal benytte lærlingeordningen for å rekruttere arbeidskraft.

Forslagene skal blant annet bidra til:

- mer motiverte elever
- en mer relevant opplæring rettet mot et yrke eller gruppe yrker
- et konsistent opplæringsløp fra Vg1 til Vg3 med god progresjon fram til de lærefagene og yrkene som opplæringen skal forberede til
- et godt grunnlag for fagopplæring i hele landet

Forslagene omfatter blant annet:

- nedlegging av eksisterende utdanningsprogram og opprettelse av nye
- oppsplitting eller sammenslåing av Vg2-tilbud og lærefag
- forslag til nye Vg2-tilbud eller lærefag
- flytting av Vg2 tilbud og lærefag mellom utdanningsprogram, samt endringer i opplæringsmodeller og navneendringer

Frist for å avgi hørings svar er 04.09.2017. Lenke til høringsnotatene: <https://www.udir.no/om->

Til fellmøte mellom Faglige Råd- AU og SRY 12. juni tok AU ta opp følgende problemstillinger:

- ✓ Kompetansesenter:
  - FRTIP mener det er viktig at SRY tar denne saken videre, samtidig som at faglig råd uttaler seg om kompetansesenter i vårt høringssvar.
- ✓ Fordypning på Vg3:
  - KD anbefaler at det må være minst to fordypningsområder for at det skal opprettes. (CNC, Teko, Aluminiumskonstruksjonsfaget, chassis og plastfagene). Hvis det må innføres minst to fordypningsområder, vil det få konsekvenser for Aluminiumskonstruksjonsfaget som er foreslått som den eneste fordypningen i Produksjonsteknikkfaget og Chassisfaget som er den eneste foreslåtte fordypningen i Industrimekanikerfaget. Disse fagene vil ikke få fordypning, men kun bli en del av henholdsvis Produksjonsteknikk- og Industrimekanikerfaget.
  - Hva med forslag om sammenslåing hvis fordypning ikke innføres? FRTIP mener da at lærefagene må beholdes som i dagens tilbudsstruktur
- ✓ Transportfagene til TIP - Konsekvenser for Vg1
  - FRTIP hadde møte med representantene fra FRSS under høringseminaret 1.juni 2017. FRSS ønsket i utgangspunktet et eget Vg1 transport og logistikk, men synes nå at den beste løsningen er at fagene flyttes til TIP. FRTIP spurte FRSS om de mente at flytting av fagene måtte få innvirkning på innholdet i Vg1 læreplanen. FRSS mente at FRTIPs ønske om mer digitalisering, robotisering og automatisering i Vg1 læreplanen er i tråd med det som er viktig for fagene deres. En konsekvens av at Vg2 transport og logistikk flyttes til Vg1 TIP er at kran- og løfteoperasjonsfaget flyttes til dette Vg2-tilbudet. FRTIP forutsetter da at kran- og løfteoperasjonsfaget følger de samme retningslinjene for dispensasjon og sertifisering, som de andre fagene knyttet til Vg2-tilbudet.
- ✓ Samarbeid med andre faglige råd

I etterkant av møtet med SRY har rådet blitt tilsendt en oppsummering av hvilke saker SRY vil gå videre med i høringen. Sakene er i står grad i tråd med de overnevnte punktene.

Vedtak:

*Rådsmedlemmene går igjennom høringen og sender inn forslag til svar på høringsspørsmålene til rådssekretær **innen 10 august**. Med utgangspunkt i innspill fra rådsmedlemmene utarbeider AU et forslag til høringssvar for fordypningsområder på Vg3 og de øvrige høringsspørsmålene. Forslaget vil bli framlagt for rådet i ekstraordinært rådsmøte 28.august.*

Sak 29-17 Krav til læretid etter fullført alternativ Vg3 i skole

Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) diskuterte i møte 26.04.2017 spørsmål om krav til læretid etter fullført alternativ vg3 for å kunne avlegge fagprøve. Bakgrunnen for saken var Faglig råd for elektrofag sin behandling av en henvendelse fra NELFO Buskerud, hvor det stilles spørsmål om elever fra vg3 er kvalifisert til å avlegge fagprøve.

SRY mener Vg3 i skole er og skal være en nødløsning for elever som ikke blir formidlet til lærekontrakt. Statistikken viser at antall elever som består fagprøven etter Vg3 i skole er relativt lite. Imidlertid er rådet usikker på om et krav om læretid for elever som har fullført Vg3 i skole før avleggelse av fagprøve er veien å gå. SRY mener saken bør fremmes for alle de faglige rådene og at SRY deretter drøfter saken. SRY ønsker de faglige rådenes synspunkter på følgende spørsmål:

1. Mener rådet at dagens ordning med alternativt Vg3 i skole for elever som ikke får

lærekontrakt bør bestå, eller kan det være aktuelt å foreslå læretid etter alternativ Vg3 i ett eller flere fag innen utdanningsprogrammet?

2. Mener rådet det vil være problematisk dersom det innføres et slikt krav i enkelte fag/utdanningsprogram, mens det i andre fag vil være mulig å avlegge fagprøve umiddelbart etter fullført alternativ Vg3?
- ✓ Kan opplæringen strekkes over inntil to år der tilstrekkelig praksis innarbeides?

For fullstendig saksfremstilling se saksdokumenter for fellesdelen av rådsmøtene sak 1 vedlagt innkalling til rådsmøtet.

Diskusjon:

- FRTIP mener at alternativ Vg3 er, og skal være, en nødløsning. Samtidig er det viktig at alternativ Vg3 sikrer at man får opplæring innenfor læreplanmålene, sikrer mengdetrening og praksis.
- Noen medlemmer av rådet mener at opplæringstiden i alternativ Vg3 ikke bør overskride 1 år. Andre medlemmer ser fordeler ved å utvide opplæringstiden da det i større grad sikrer mengdetrening og modningstid.
- Det kan være forskjell fra fag til fag.
- FRTIP er på generelt grunnlag opptatt av at det ikke etableres ordninger som undergraver 2+2-modellen, og som går på bekostning av de ordinære mulighet til å få læreplass.

Frist: 1.september 2017.

Vedtak:

Basert på diskusjonen i rådsmøte utformer AU svar på oppdraget og sender det ut til faglig råd for kommentarer.

Sak 30-17 Erfaringer fra piloten med avgjørende innflytelse på Vg3 læreplaner

Det er enighet om å avslutte piloten med avgjørende innflytelse på Vg3 læreplaner etter at de to siste læreplanene er fastsatt 27.juni. Utdanningsdirektoratet vil sende svar på oppdragsbrev 3-15 til Kunnskapsdepartementet.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet et notat som oppsummerer erfaringene med piloten. Med bakgrunn i notatet og de erfaringene faglig råd har gjort gjennom arbeidet i piloten ber Udir FRTIP om å gi en vurdering av:

- om pilotprosjektet har gitt ønsket innflytelse for de involverte faglige råd, og
- eventuelt om det er behov for andre tiltak for å sikre at læreplanene på Vg3 er tråd med virksomhetenes kompetansebehov.

Udir foreslår følgende tidsplan for tilbakemelding fra faglig råd:

- Fredag 16. juni kl. 10:00: frist for innspill til Utdanningsdirektoratet fra de faglige rådene
- Fredag 16. juni seint på dagen: faglig råd får Utdanningsdirektoratets forslag til svar på oppdragsbrev 3-15
- Tirsdag 20. juni kl. 15:00: frist for kommentarer til svar på oppdragsbrev 3-15

Vedlegg til saken: (1) oppdragsbrev 3-15, (3) referat fra møte 2.juni, (3) notat med erfaringer. Vedleggene er lagt ved innkallingen.

Diskusjon:

- FRTIP må i sitt svar til Utdanningsdirektoratet understreke at piloten med avgjørende innflytelse på Vg3 læreplaner har vært svært vellykket, og bør derfor videreføres.

Vedtak:

Basert på diskusjonen i rådsmøte utformer AU svar på oppdraget.

Sak 31-17 Forslag til medlemmer til klagenemd for låsesmedfaget

Utdanningsdirektoratet har mottatt en klage på en ikke-bestått fagprøve i låsesmedfaget. Det mangler klagenemnd for låsesmedfaget.

Kandidater (lærlinger, elever og praksiskandidater) som ikke har bestått fag- eller svenneprøven har i henhold til opplæringsloven rett til å klage. Klage på formelle feil ved prøveavviklingen behandles av fylkeskommunen. Klage på vurderingen av prøvearbeidet (karakteren) skal etter [opplæringslovens § 12-6](#) behandles av en klagenemnd oppnevnt av Kunnskapsdepartementet. Departementet har delegert ansvaret for oppnevningen av klagenemndene til Utdanningsdirektoratet. Klagenemnda skal ha tre medlemmer hvorav to skal ha fagutdanning. Oppnevningsperioden er fire år. Utdanningsdirektoratet bestemmer hvem som skal være leder og nestleder. I tillegg til de faste medlemmene, skal det oppnevnes personlige varamedlemmer.

De faglige rådene skal fremme forslag til medlemmer i klagenemndene. Det er tradisjon for at medlemmene representerer arbeidstakerorganisasjonene, arbeidsgiverorganisasjonene og skoleeier/staten. Utdanningsdirektoratet ønsker at det legges vekt på følgende forhold:

- Medlemmet må være faglig kvalifisert og bør representere ulike hovedområder i faget. Personer som foreslås må kjenne læreplanene som benyttes og vite hvordan faget utøves i lærebedriftene. Det er ønskelig at vedkommende er yrkesaktiv i faget.
- Personer som foreslås må være spurt og ha sagt seg interessert i å påta seg vervet, og de må ha tilstrekkelig tid til å ivareta oppgavene. (Hvor mye arbeid det vil medføre vil variere mellom fagene. Noen fag kan ha mange klager, mens flertallet av fagene har ingen eller veldig få klager i løpet av en oppnevningsperiode.)

Når Utdanningsdirektoratet har mottatt forslag fra det faglige rådet, vil aktuelle personer til klagenemndene bli kontaktet, og direktoratet vil tegne en kontrakt med vedkommende. Denne inneholder blant annet bestemmelser om taushetsplikt, godtgjørelse, dekning av tappt arbeidsfortjeneste, reisekostnader osv.

Vedtak:

FRTIP tar kontakt med Norsk Låsesmedforening med forespørsel om forslag til medlemmer til klagenemnd.

Sak 32-17 Orienteringssaker

Kran- og løfteoperasjonsfaget

Faglig råd for teknikk og industriell produksjon (FRTIP) har mottatt en henvendelse fra Geir Åge Aasvik fra Kvaerner vedrørende kran- og løfteoperasjonsfaget. Aasvik ber om en vurdering om dispensasjon for lærlinger som skal bruke farlig arbeidsutstyr i bedrift, før fylte 18 år.

Som oppfølging fra rådsmøtet 05.04.17 inviterte AU Utdanningsdirektoratet for å drøfte hva som er den mest hensiktsmessige prosessen for henvendelsen fra Aasvik. I samråd med

Utdanningsdirektoratet besluttet AU å sende følgende svar til Aasvik:

Faglig råd for teknikk og industriell produksjon (FRTIP) har mottatt en henvendelse fra deg hvor du skriver at lærlinger som starter i august og som fyller 18 år senere på året ikke får brukt kraner/trucker før de har fylt 18 år. Du henviser til Forskrift om arbeid av barn og ungdom § 10. Du ber om en vurdering av dispensasjon for lærlinger som skal bruke farlig arbeidsutstyr i bedrift, før fylte 18 år.

Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning (fra 01.01.2013) § 12-7 sier at kan ungdom som har fylt 17 år gis praktisk opplæring av arbeidsutstyr som nevnt i § 12-6 bokstav q til u, dersom opplæringen skjer i samsvar med kravene om sikkerhetsopplæring i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 10. Arbeidsgiver skal sørge for at ungdom som settes til slikt arbeid, er underlagt tilsyn i nødvendig utstrekning av en erfaren og kompetent person. Med utgangspunkt i dette ser ikke FRTIP at ungdom som er under 18 år, ikke kan bruke kraner/trucker. De må imidlertid være under tilsyn.

Høringsuttalelser

Faglig råd for teknikk og industriell produksjon (FRTIP) vedtok på rådsmøtet 05.04.2017 å avgi høringsuttalelser i tre høringer: (1) ny generell del av læreplanen, (2) fagbrev på jobb, (3) forskrift om klage på vedtak om godkjenning av utenlandsk fagopplæring. FRTIP har oversendt høringsuttalelsene til Kunnskapsdepartementet (se vedlegg). Høringsuttalelsene er i tråd med rådets drøftinger i rådsmøtet 05.04.17.

Arbeidsutvalgets møte med Avdeling for læreplanutvikling (ALU)

I brevet med tittelen *Oppfølging av forslag i utviklingsredegjørelsene 2015/2016 fra faglige råd som ikke omhandler tilbudsstruktur for yrkesfaglige utdanningsprogram*, som ble sendt til de faglige rådene den 7. april 2017, informerte Utdanningsdirektoratet blant annet om læreplaner og læreplanverket. Utdanningsdirektoratet skrev:

I utviklingsredegjørelse har de faglige rådene kommet med innspill og anbefalinger til læreplaner og læreplanverket. Utdanningsdirektoratet ønsker en dialog med de faglige rådenes arbeidsutvalg om ulike prosesser som kan få innvirkning på læreplanene på yrkesfag i tiden framover. Det er endringer i tilbudsstrukturen, endringer og faglig utvikling i fag og bransjer og enkelte tiltak i fagfornyelsen (Meld. St. 28 (2015-16) Fag – Fordypning – Forståelse).

Vi ønsker sammen med arbeidsutvalgene (AU) å se læreplaninnspillene fra utviklingsredegjørelsene i sammenheng med disse prosessene og diskutere når det er hensiktsmessig å endre de ulike læreplanene.

Vi foreslår at vi bruker en time på deres AU-møter i mai/juni til denne dialogen. Dersom det ikke er rom for dette på de ordinære AU-møtene, avtaler vi et eget møte med de rådene det måtte gjelde.

AU hadde møte med Cecilia Lyche og Viil Gombos fra Avdeling for læreplanutvikling 6.juni, hvor AU fikk en gjennomgang. Foreløpig tidsplan (grovsnis) signaliserte at nye læreplaner tas i bruk høsten 2020. AU presiserte at det er viktig å komme i gang med læreplanarbeidet på Vg1 TIP for det kommer til å ta tid (kall det gjerne faglig forarbeid på Vg1). Faglig råd ber om å få et oppdrag slik at arbeidet kan komme i gang. Det vil være en fordel om læreplanen kan gjelde fra høsten 2019.

Vedtak:

Faglig råd for teknikk og industriell produksjon tar sakene til orientering.

Sak 33-17 Eventuelt

Henvendelse til faglig råd – tilskudd til læremidler

Utdanningsdirektoratet holdt presentasjon i fellesdelen av rådsmøtet 14.juni en presentasjon om årets utlysning av tilskudd til læremidler. Under presentasjonen fikk de faglige rådene forespørsel om å foreslå en kandidat som kan delta i arbeidet med å vurdere årets søknader.

Vedtak:

FRTIP foreslår Tone Belsby som kandidat til å dela i arbeidet med å vurdere årets søknader til tilskudd til læremidler